

УДК 378.147.016:37.013.42(477.82)(045)

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО ЗАХИСТУ ДИТИНСТВА В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ

Наталія Борбич

*Комунальний заклад вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради***Анотація:**

У статті обґрунтовано змістовий потенціал навчальної дисципліни «Соціальна педагогіка» в підготовці майбутніх вихователів до захисту дитинства. Професійну підготовку майбутніх вихователів до захисту дитинства розглянуто як цілеспрямований, системний процес набуття студентами загальних і фахових компетентностей, створення сприятливих умов для успішної соціалізації та самореалізації дошкільників шляхом оволодіння ними уявленнями про добро і зло, добре і погане, про почуття власної гідності, права та обов'язки. Визначено, що кожна тема навчальної дисципліни прямо чи опосередковано спрямована на формування у майбутніх вихователів здатностей до здійснення захисту дитинства. На прикладі теми «Захист прав дитини як соціально-педагогічна проблема» розкрито методи, які сприяють ефективній підготовці майбутніх вихователів до захисту дитинства: лекція-діалог-диспут, моделювання професійних ситуацій, коло ідей, мікровикладання, імітації, спільний проєкт.

Ключові слова:

захист; майбутні вихователі; захист дитинства; соціальна педагогіка; підготовка майбутніх вихователів до захисту дитинства.

Аннотация:

Борбич Наталья. Подготовка будущих воспитателей к защите детства в процессе изучения социальной педагогики.

В статье обосновывается содержательный потенциал учебной дисциплины «Социальная педагогика» в подготовке будущих воспитателей к защите детства. Профессиональная подготовка будущих воспитателей к защите детства рассматривается как целенаправленный, системный процесс формирования у студентов общих и профессиональных компетенций, создание благоприятных условий для успешной социализации и самореализации дошкольников путем овладения ими представлений о добре и зле, хорошем и плохом, о чувстве собственного достоинства, правах и обязанностях. Определено, что каждая из тем учебной дисциплины прямо или косвенно направлена на формирование у будущих воспитателей способностей к осуществлению защиты детства. На примере темы «Защита прав ребенка как социально-педагогическая проблема» раскрыты методы, способствующие эффективной подготовке будущих воспитателей к защите детства: лекция-диалог-диспут, моделирование профессиональных ситуаций, круг идей, микропреподавание, имитации, общий проект.

Ключевые слова:

защита; будущие воспитатели; защита детства; социальная педагогика; подготовка будущих воспитателей к защите детства.

Resume:

Borbych Nataliia. Preparation of future preschool teachers for the protection of childhood in the process of studying social pedagogy.

The article substantiates the semantic potential of the discipline «Social Pedagogy» in the preparation of future preschool teachers for the protection of childhood. The professional preparation of future preschool teachers for the protection of childhood is considered as a purposeful, systematic process of forming students' general and professional competencies of creating favorable conditions for successful socialization and self-realization of preschools children by learning the ideas of good and evil, good and bad, self-esteem, rights and duties.

It is determined that among the main reasons that stop the process of observance of children's rights in society there is the low level of legal education of citizens, the lack of purposeful teachers' training for childhood protection. A necessary aspect of such professional training is the awareness of future preschool teachers of the priority areas of professional activity.

The article analyzes the general and professional competencies and program learning outcomes of graduates of the bachelor's degree of specialty 012 «Preschool Education».

It is determined that each of the topics of the discipline «Social Pedagogy» is directly or indirectly aimed at the formation of future preschool teachers' ability to protect childhood.

Methods that contribute to the effective training of future preschool teachers for childhood protection: lecture-dialogue-debate (subject-subject interaction of teacher and students during the discussion of the most important issues of childhood protection in Ukraine), simulation of professional situations, range of ideas (solving acute controversial issues, creating a list of ideas and involving all students in the discussion of the issue), micro-teaching, imitation (procedures with the performance of certain simple known actions that reproduce, simulate any phenomena of the surrounding reality), joint project are proposed on the example of the topic «Protection of children's rights as a socio-pedagogical problem».

Key words:

protection; future preschool teachers; childhood protection; Social Pedagogy; preparation of future preschool teachers for childhood protection.

Постановка проблеми. Соціально-економічні труднощі українського суспільства зачіпають також інтереси й найбільш слабкої категорії громадян – дітей, оскільки в країні почастішали випадки соціального сирітства, викрадення дітей, продаж їх за кордон, народження дітей із вродженими вадами; збільшується кількість дітей, схильних до вживання адитивних речовин, зростає чисельність правопорушень тощо. Усе це актуалізує проблему професійної підготовки фахівців загалом і вихователів закладів дошкільної освіти зокрема до захисту дитинства.

Важливо зазначити, що серед основних причин, які гальмують процес дотримання

в суспільстві прав дитини, є низький рівень правової освіти громадян, відсутність цілеспрямованої підготовки педагогів до захисту дитинства. Необхідним аспектом професійної підготовки залишається усвідомлення майбутніми вихователями пріоритетних напрямів професійної діяльності. Як зазначає І. Ковчина, на сьогодні склалася суперечлива ситуація: безперечні, законодавчо оформлені здобутки розвитку нашої держави, не реалізуються внаслідок слабкої освітньої підготовки дітей та молоді в соціально-правовій сфері; випускники закладів загальної середньої освіти не оволодівають знаннями, необхідними їм для

подальшої соціальної взаємодії в суспільстві; випускники педагогічних закладів вищої освіти мають слабкі знання у сфері соціально-правової освіти, унаслідок чого відчують себе невпевненими в подальшій роботі та в житті [5]. Розв'язання означених суперечностей потребує модифікації змісту професійної підготовки майбутніх вихователів до захисту дітей дошкільного віку.

У статті 33 Закону України «Про дошкільну освіту» наголошено: «держава забезпечує соціальний захист, підтримку дітей дошкільного віку, особливо дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, дітей з особливими освітніми потребами, а також дітей із малозабезпечених та багатодітних сімей; ... дітям-сиротам і дітям, позбавленим батьківського піклування, гарантовано право на збереження родинних стосунків, утримання в державних і комунальних закладах дошкільної освіти за рахунок держави, а також на захист їх особистих, майнових і житлових прав згідно із законодавством України» [4].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання професійної підготовки майбутніх вихователів аналізують Г. Беленька, Н. Гавриш, Н. Грама, Т. Жаровцева, Н. Лисенко, О. Пехота, З. Плохій, Т. Танько, Г. Троцько та ін.

У роботах Н. Агаркової, Т. Алексєєнко, В. Варивдіна, Н. Заверико, О. Зайця, А. Капської, Л. Кузьменко, Г. Лактіонової, Ж. Петрочко, В. Тасєєва, М. Шакурової та інших розкрито методологічні засади, основні принципи та завдання щодо здійснення захисту прав дітей різних категорій і в різних соціальних інституціях.

Підготовка майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти розглядається науковцями як багатофакторна структура, головне завдання якої полягає в набутті кожним студентом особистісного смислу діяльності, формуванні фахової майстерності, інтересі до роботи з дітьми та їхніми батьками, що постійно зростає, а також у розвитку успішності в діяльності [8, с. 101]. Однак поза увагою науковців залишилась проблема професійної підготовки майбутніх вихователів до захисту дитинства, бракує досліджень, які визначали б теоретичні та методичні аспекти підготовки майбутніх вихователів до захисту дитинства в процесі професійного навчання загалом та у вивченні окремих дисциплін зокрема.

Формулювання цілей статті. Мета статті полягає в обґрунтуванні змістового потенціалу навчальної дисципліни «Соціальна педагогіка» в підготовці майбутніх вихователів до захисту дитинства. Реалізація мети потребує виконання таких завдань: 1) розкрити сутність понять «захист», «захист дитинства»; 2) обґрунтувати

методи підготовки майбутніх вихователів до захисту дитинства в процесі викладання дисципліни «Соціальна педагогіка».

Під час наукового пошуку були використані методи аналізу, синтезу, узагальнення, систематизації, висновування.

Виклад основного матеріалу дослідження. На сьогодні соціально-педагогічний захист дитинства, зумовлений соціальною політикою держави, спрямованою на подолання негативних явищ і стабілізацію сприятливого становища дітей, формуванням позитивних змін у ставленні держави до дітей, здійснюється шляхом комплексного сприяння розвитку дитини з боку держави та розв'язання різноманітних проблем дитини, пов'язаних із соціальними ризиками.

У «Великому тлумачному словнику сучасної української мови» поняття «захист», яке є багатозначним, трактується як заступництво, охорона, підтримка. «Захищати» – це боронити, відстоювати права, інтереси, честь когонебудь [3]. У контексті нашого дослідження важливим є захист дитинства. Відповідно до Закону України «Про охорону дитинства», «дитина – це особа віком до 18 років (повноліття), якщо згідно з законом, застосованим до неї, вона не набирає прав повнолітньої раніше». Дитинство – період розвитку людини до досягнення повноліття [5]. Підкреслимо, що поняття «дитина» і «дитинство» пов'язані зі станом незрілості, рівнем фізичного, психічного, духовного та соціального розвитку людини до повноліття. Коли ж проаналізувати ці поняття з соціально-педагогічних позицій, то на перший план виходять певний соціальний статус, система прав та обов'язків, що їх мають діти цього періоду життя, наявність доступних видів і форм діяльності.

Науковці (О. Бартків, Є. Дурманенко, І. Зверева, Ж. Петрочко та ін.) встановили, що захист дитинства – це комплекс соціально-педагогічних заходів, спрямованих на послаблення впливу на дітей негативних суспільних явищ; створення умов для розкриття їхніх інтересів, потреб, творчого потенціалу; надання допомоги для самопомоги впродовж усього життя; створення рівних стартових можливостей для соціалізації та самореалізації [1, с. 68].

З огляду на це, підготовку майбутніх вихователів до захисту дитинства будемо розуміти як цілеспрямований системний процес, що передбачає формування у студентів загальних і фахових компетентностей створення сприятливих умов для успішної соціалізації та самореалізації дошкільників шляхом оволодіння ними уявленнями про добро і зло, добре і погане, про почуття власної гідності та обов'язку.

Відповідно до Стандарту вищої освіти України (маємо на увазі перший (бакалаврський) рівень, галузь знань 01 – «Освіта / Педагогіка», спеціальність 012 «Дошкільна освіта» [10]) у контексті підготовки майбутніх вихователів

до соціального захисту дитинства в них мають бути сформовані такі загальні й фахові компетентності та програмові результати навчання (табл. 1).

Таблиця 1

Загальні й фахові компетентності та програмові результати навчання випускників освітнього ступеня «бакалавр» спеціальності 012 «Дошкільна освіта»

№ з/п	Загальні компетентності	Фахові компетентності	Програмові результати навчання
1.	КЗ-1. Здатність до реалізації своїх прав і обов'язків як члена суспільства, до усвідомлення цінності громадянського суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини й громадянина в Україні.	КС-1. Здатність до роботи з джерелами навчальної та наукової інформації.	ПР-01. Розуміти й визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання в школі; виокремлювати типові ознаки та специфіку освітнього процесу й розвитку дітей раннього та дошкільного віку.
2.	КЗ-6. Здатність до міжособистісної взаємодії.	КС-2. Здатність до розвитку у дітей базових якостей особистості (довільність, самостійність, креативність, ініціативність, свобода поведінки, самосвідомість, самооцінка, самоповага)	ПР-14. Мати навички збереження та зміцнення психофізичного і соціального здоров'я дітей.
3.	КЗ-7. Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями.	КС-6. Здатність до виховання у дітей навичок свідомого дотримання суспільно визнаних морально-етичних норм і правил поведінки.	ПР-15. Визначати завдання і зміст різних видів діяльності дітей на основі програм дошкільної освіти та знань про культурно-історичний досвід українського народу, загальнолюдські культурні та етико-естетичні цінності.
4.	КЗ-8. Здатність до застосування знань у практичних ситуаціях.	КС-7. Здатність до національно-патріотичного виховання дітей (любов до Батьківщини, рідної мови, рідного міста; інтерес і повага до державних символів України, національних традицій, звичаїв, свят, обрядів).	ПР-16. Проектувати педагогічні заходи із залученням фахівців суміжних галузей, батьків, громадських діячів та ін. для реалізації завдань всебічного розвитку дітей.
5.	КЗ-9. Здійснення безпечної діяльності.	КС-16. Здатність до виховання у дітей толерантного ставлення та поваги до інших, запобігання та протидії булінгу.	ПР-20. Ураховувати рівні розвитку дітей під час вибору методик і технологій навчання і виховання, у процесі визначення зони актуального розвитку дітей та створенні зони найближчого розвитку.

Значний потенціал у підготовці майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до захисту дітей та формуванні компетентностей, що відповідають Державному стандарту, криється в змісті навчальної дисципліни «Соціальна

педагогіка». Так, метою курсу є формування у майбутніх вихователів інтегральної, загальних та фахових компетентностей соціально-педагогічної роботи з різними категоріями соціальних груп [2]. Кожна тема навчальної

дисципліни прямо чи опосередковано спрямована на формування в майбутніх вихователів здатностей до здійснення захисту дитинства. Водночас, навчальною програмою курсу передбачено вивчення теми «Захист прав дитини як соціально-педагогічна проблема. Теоретичні аспекти прав дітей в Україні. Нормативно-правове забезпечення прав дітей. Соціально-педагогічний захист дитинства», у процесі засвоєння якої в майбутніх вихователів формуються компетенції щодо сутності та видів захисту (соціальний, правовий, педагогічний, соціально-педагогічний, соціально-правовий тощо), генези виникнення прав дитини, їх основних ознак та етапів розвитку, нормативно-правового регулювання захисту дитинства в Україні (Конституція України, Закон України «Про охорону дитинства», Постанова КМУ від 24.02.2016 № 111 «Про затвердження Державної соціальної програми протидії торгівлі людьми на період до 2020 року», Сімейний кодекс України, Основи законодавства України про охорону здоров'я тощо) та світі (Загальна декларація прав людини, Декларація прав дитини, Конвенція ООН про права дитини); основних видів прав дитини та людини (особистісні, громадянські, політичні, соціальні, економічні, культурні), принципів (універсальності та рівності) прав дитини та її обов'язків.

Уся освітня робота з підготовки майбутніх вихователів у процесі вивчення теми базувалася

на суб'єкт-суб'єктних відносинах, педагогіці партнерства й паритетності.

Ефективною під час вивчення теми стала лекція-діалог-диспут, яка передбачала суб'єкт-суб'єктну взаємодію викладача і студентів у процесі обговорення найважливіших проблем захисту дитинства в Україні. Завдяки діалогам оцінного характеру, студенти аргументували наявні суперечності щодо декларування прав дітей у національному законодавстві та відсутності чітких механізмів реалізації окремих з них. Інтерактивній взаємодії суб'єктів сприяли прийоми «запуску» діалогу: «оціни свої знання» («умію – не вмію»), «вкидання» суперечності або так звані завдання-«пастки», які сприяли вихованню у студентів звички довіряти собі й уважно аналізувати відповіді інших, зокрема й викладача, який також ставив запитання і, працюючи з групою, приєднувався до неправильного твердження, підкріплюючи його своїм авторитетом, або сам, навмисно, висловлював помилкове твердження. Студенти мали довести істинність власної думки вагомими аргументами. На наше переконання, такі завдання змушували майбутніх вихователів творчо мислити, виконувати пошук необхідної інформації, працюючи з гаджетами, робити посилання на нормативні документи тощо.

Лекція проводилася в кілька етапів (рис. 1) [9, с. 23–26].

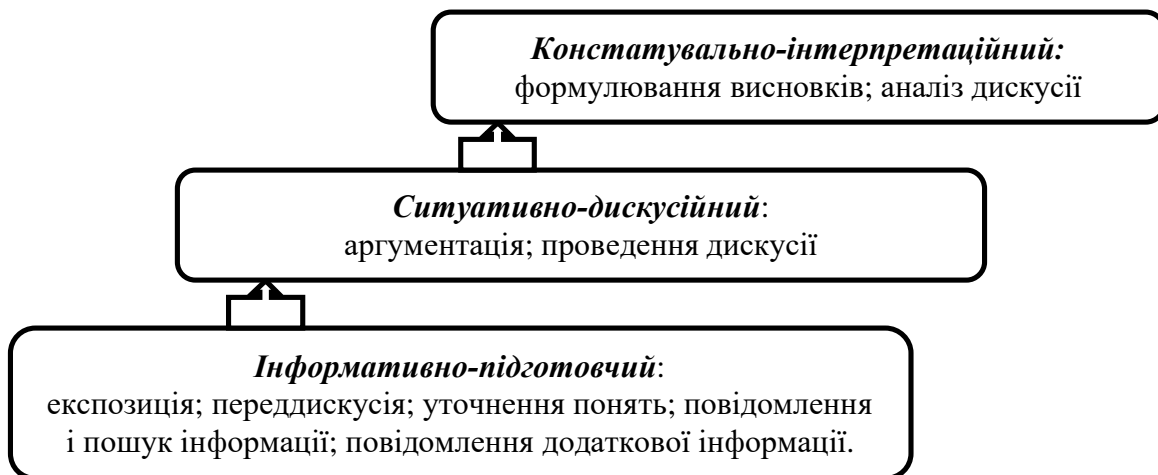

Рис. 1. Основні етапи діалогу-диспуту (за І. Сімковою)

Під час лекції було акцентовано на тому, що заклад дошкільної освіти відвідують діти різних категорій населення. Тому з метою соціального захисту дітей вихователь разом із соціальним педагогом закладу складають соціальний паспорт групи, визначаючи категорії тих дітей, які потребують особливої уваги. У процесі такої роботи у студентів формуються компетенції, зокрема того, що підставою для набуття офіційного статусу «дитина пільгової категорії» є пакет документів, а саме: копії свідоцтва про

народження дитини, довідка, яка підтверджує соціальний статус дитини, довідка про склад сім'ї та інші довідки, які підтверджують, що дитина з неповної, малозабезпеченої, багатодітної, прийомної, кризової сім'ї; що дитина має вроджені або набуті вади тощо. Дані дошкільнят заносяться до бази даних дітей пільгового контингенту групи та закладу дошкільної освіти, а документи зберігаються у соціального педагога в «Соціальному паспорті».

На лекції наголошуємо, що для адаптації дитини дошкільного віку до вимог соціального середовища, її захисту та створення умов для сприятливого розвитку в закладі дошкільної освіти здійснюється соціально-педагогічний патронаж дітей, встановлюється тісна взаємодія з родинами вихованців, службою у справах дітей, іншими підрозділами державних органів місцевого самоврядування та громадських організацій.

Важливим у підготовці майбутніх вихователів до захисту дитинства було формування компетенцій, які стосувалися принципів захисту дитинства. Так, під час занять парам студентів пропонувалося проаналізувати основні принципи захисту дитинства та розташувати їх в ієрархічній послідовності (пріоритет дитячих інтересів над іншими; рівність усіх дітей незалежно від походження, раси, національності, стану здоров'я; право дітей на свободу думки, об'єднань і мирних зборів; державний патронаж дитячих організацій та ініціатив, незалежно від політичних, соціальних і фінансових криз; інтеграція зусиль усіх соціальних інститутів, зацікавлених у продуктивному процесі соціалізації; гуманність у ставленні до дитини, що визнає людини вищою соціальною цінністю, метою суспільного розвитку, вищим критерієм оцінки всіх сфер суспільного життя: економіки, науки, мистецтва тощо; природовідповідність, що передбачає наукове розуміння взаємозв'язку природних і соціальних процесів, узгодження із загальними законами розвитку природи і людини, виховання відповідно до статі та віку, формування у дітей відповідальності за власний розвиток, за стан та подальшу еволюцію ноосфери; культуровідповідність, що націлена на залучення дітей до національних традицій, фізичної, духовної, інтелектуальної, моральної та іншого роду культури; централізація розвитку особистості тощо) [1, с. 69].

Оскільки захист дитинства в закладах дошкільної освіти має на меті створення умов для повноцінної соціалізації та саморозвитку особистості, то в процесі вивчення теми для майбутніх вихователів були створені умови, найбільш наближені до майбутньої професійної діяльності, і використовувалися ті методи навчання, які щонайбільше сприяли формуванню практичних навичок – здійснювати захист дитинства.

Розглядаючи захист дитинства як створення соціально-педагогічних умов для успішної соціалізації та самореалізації особистості, ми використали метод моделювання професійних ситуацій, адже в умовах, максимально наближених до майбутньої професійної діяльності, розвиваються здатності

невимушеного спілкування, творча та пошукова активність студентів, їхня ініціативність, креативність та неординарність. З огляду на це, професійну ситуацію розглядаємо як цілеспрямоване моделювання в процесі вивчення соціальної педагогіки професійних обставин і умов ухвалення педагогічно-ділових рішень, досягнення успішного результату в захисті прав дітей.

Моделювання професійних ситуацій сприяє формуванню у студентів здатностей асоціювати себе з вихователем, більш детальному ознайомленню з його функційними обов'язками загалом та із захистом дитинства зокрема; сприяє набуттю практичних навичок педагогічної діяльності та розвитку комунікативних умінь, креативного й оригінального мислення тощо. У процесі моделювання педагогічних ситуацій взаємодія відбувалася в індивідуальній, фронтальній, парній, груповій формах, кожна з яких спрямовувалася на формування компетенцій захисту дитинства за ролями: викладач-студент, студент-студент, студент-колектив. Так, аналізуючи забезпечення такого права дитини як права на зростання в сприятливому сімейному середовищі – фундаментального права, що є своєрідним осердям для задоволення інших прав особистості, яка формується, студенти зауважили, що це право є «захисним», «основним» правом дитини, таким, що за своїм змістом водночас виступає гарантією реалізації інших прав та свобод дитини. Саме це є необхідним для її життя і розвитку [1].

Цікавим та змістовним у цьому контексті став метод «Коло ідей», що передбачав розв'язання гострих суперечливих питань, створення списку ідей та залучення всіх студентів до обговорення порушеного питання. Цей метод застосовувався, коли в процесі групової роботи студенти виконували одне і те саме завдання, яке складалося з декількох питань (позицій), і після завершення виконання презентували його по черзі. Так, наприклад, майбутнім вихователям пропонували таке завдання: на основі Конвенції ООН про права дитини обґрунтувати основні види прав дитини [7]. Малі групи, завершивши виконання завдання, по колу озвучували лише один із видів прав дитини, називаючи пункти, які охоплює ця група прав, із подальшим обговоренням правильності суджень студентів. Така робота давала можливість кожній групі презентувати результати своєї роботи, уникаючи ситуації, коли перша група, що виступає, подає всю інформацію. У процесі реалізації цього методу студенти звернули увагу на статтю 3 Конвенції, яка твердить, що життєво важливі інтереси дитини повинні братися до уваги насамперед під час ухвалення органами влади

рішень, які впливають на добробут дитини, а також, що держава повинна надавати необхідну допомогу батькам або іншим особам, які на законних засадах піклуються про дитину. Крім того, студенти зазначили, що в Конвенції визначено так звані «специфічні права дитини», які до дорослих застосувати не можна. Найкращим прикладом таких прав є стаття 31, яка захищає право дитини на гру [7]. Ми відзначили ефективність наведеного методу для розв'язання проблемних питань, для створення банку ідей, поглядів, які надалі можна було представити на картці-індексі без імені. Усі картки були зібрані, на їх основі сформувавши список зазначених у них ідей, після чого відбулася дискусія з посиланням на дані карток.

Одним із методів формування у студентів компетенцій щодо організації соціально-педагогічного захисту дітей є мікророзкладання, використання якого сприяє формуванню практичних умінь – планувати та організувати заняття з правової освіти дошкільників, урахувавши вікові особливості дітей; удосконаленню навичок володіння аудиторією; розвитку комунікативних умінь та умінь самоаналізу й самокорекції.

Оскільки мета правової освіченості дошкільників полягає у формуванні в них уявлень про норми поведінки, у запобіганні порушенням, шкідливим звичкам, у вихованні поваги до батьків, вихователів, ровесників, людей похилого віку тощо, то студентам потрібно було провести мікророзкладання для дітей дошкільного віку з проблеми «Погано чинити не потрібно не тому, що покарають, а тому, що соромно». На початку вивчення теми студенти, виходячи з проблеми, формулювали власну тему для мікророзкладання, його діагностичну мету, окреслювали зміст, методи, добирали засоби навчання/виховання тощо. На практичних заняттях відбувалося мікророзкладання. Інші студенти групи спостерігали за його ходом, нотували результати, після чого здійснювалося обговорення (дискусія в групі) результатів проведеного мікророзкладання. Особливий акцент було зроблено на педагогічній рефлексії (аналіз результатів обговорення та самоаналіз студентом мікророзкладання, урахування позитивних сторін та прогалин у процесі мікророзкладання, коригування власної навчально-пізнавальної діяльності).

Цікавим також виявився і метод імітацій. Імітаціями називають процедури з виконання певних простих відомих дій, які відтворюють, імітують будь-які явища навколишньої дійсності. Учасники імітації реагують на конкретну ситуацію в рамках заданої програми, чітко виконуючи інструкцію. Варто зазначити, що правова освіта

дітей також передбачає формування в них уявлень про добро і зло, правду і неправду, чесність, честь тощо. Тому в процесі вивчення теми здійснювалась підготовка студентів до виховання у дітей почуття власної гідності, оскільки дитина має відчувати гордість за правильно виконану роботу, гідний вчинок, свою поведінку; почуття сорому, що виявляється у зніяковінні, яке дитина відчуває від поганого вчинку, власної провини – спочатку під впливом зауважень дорослого, а в старшому дошкільному віці воно поєднується з почуттям власної гідності і стає стійким [8]. Студенти, працюючи в трійках, презентували власні шляхи розуміння батьками та дітьми понять «почуття власної гідності», «гідний вчинок» тощо, імітуючи ролі вихователя, батьків, дитини. Результати роботи кожної трійки обговорювалися. Такі імітаційні ігри сприяли розвитку уваги, навичок критичного мислення, застосуванню на практиці вмінь розв'язувати проблеми.

Вивчення теми передбачало також виконання самостійної роботи студентів у формі спільного проекту «Основні права дитини в Україні» (На основі закону України «Про охорону дитинства» [5]). Ми звернули увагу на те, що в Конвенції ООН про права дитини запропоновані одні види прав дитини, а в Законі України «Про охорону дитинства» – інші. Кожна з шести груп студентів аналізувала й у формі малюнків пропонувала певний вид прав дитини. У результаті роботи кожної з груп складався спільний проект, який був прорецензований, доповнений групою експертів (студенти, викладач, соціальний педагог коледжу) та презентований у коледжі до Дня захисту прав людини (10 грудня) та до Дня захисту дітей (1 червня).

Висновки. Отже, захист дитинства в закладах дошкільної освіти передбачає створення умов для повноцінної соціалізації та саморозвитку особистості. Тому вся система підготовки майбутніх вихователів до захисту дитинства має бути спрямована на формування загальних і фахових компетентностей студентів – оберігати, охороняти дитину шляхом створення в закладі дошкільної освіти найсприятливіших умов для її повноцінного зростання. Вагоме значення в підготовці студентів до захисту дитинства належить змісту навчальної дисципліни «Соціальна педагогіка», кожна тема якої має суттєвий потенціал із цього питання. У процесі підготовки майбутніх вихователів до захисту дитинства під час викладання курсу «Соціальна педагогіка» ефективними виявились лекція-діалог-диспут, моделювання професійних ситуацій, коло ідей, мікророзкладання, імітації, спільний проект.

Список використаних джерел

1. Бартків О. С., Дурманенко Є. А. Основи соціально-правового захисту особистості: навч.-метод. посібник. 2-ге вид., змінене. Луцьк: Вежа-Друк, 2015. 452 с.
2. Борбич Н. В. Робоча програма з дисципліни «Соціальна педагогіка» для студентів освітнього ступеня бакалавр за галуззю знань 01 Освіта / Педагогіка спеціальності 012 «Дошкільна освіта». Луцьк, 2020. 16 с.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови / укл. та гол. ред. Олег Єрошенко. Донецьк: Глорія Трейд, 2012. 864 с.
4. Закон України «Про дошкільну освіту». URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2628-14> (дата звернення: 16. 10. 2020).
5. Закон України «Про охорону дитинства». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#Text> (дата звернення: 16. 10. 2020).
6. Ковчина І. М. Основи соціально-правового захисту особистості: навч.-метод. посібник для студ. вищ. навч. закладів спец. «Соціальний педагог» / за заг. ред. д-ра філос. наук, проф. А. О. Ярошенко. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2011. 297 с.
7. Конвенція ООН про права дитини. Юридична енциклопедія: у 6 т. / ред. кол. Ю. С. Шемшученко (відп. ред.) та ін. Київ: Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 2001. Т. 3: К-М. 792 с.
8. Підготовка вихователя до розвитку особистості дитини в дошкільному віці: монографія / Г. В. Беленька, О. Л. Богиніч, З. Н. Борисова та ін.; за заг. ред. І. І. Загарницької. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. 310 с.
9. Сімкова І. О. Комплекс вправ для формування професійно орієнтованої мовленнєвої компетенції в діалогічному мовленні у студентів інженерних спеціальностей. *Іноземні мови*. 2009. № 3. С. 23–26.
10. Стандарт вищої освіти України: перший (бакалаврський) рівень, галузь знань 01 – «Освіта / Педагогіка», спеціальність 012 – «Дошкільна освіта»: наказ Міністерства освіти і науки України від 21.11.2019 р. № 1456. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita> (дата звернення: 16. 10. 2020).

Відомості про автора:

Борбич Наталія Віталіївна

nataliya.vit.b@gmail.com

Комунальний заклад вищої освіти

«Луцький педагогічний коледж»

Волинської обласної ради

проспект Волі, 36, м. Луцьк,

Волинська обл., 43010, Україна

doi: 10.33842/22195203/2021/25/111/117

*Матеріал надійшов до редакції 14.11.2020 р.**Прийнято до друку 15.12.2020 р.*

References

1. Bartkiv O.S., Durmanenko E.A. (2015). Fundamentals of social and legal protection of the individual: teaching method. Manual. 2nd ed., Modified. Lutsk: Vezha-Druk. 452 p. [in Ukrainian]
2. Borbych N.V. (2020). Working program on the discipline "Social Pedagogy" for students with a bachelor's degree in the field of knowledge 01 Education / Pedagogy specialty 012 "Preschool Education". Lutsk. 16 p. [in Ukrainian]
3. Large explanatory dictionary of the modern Ukrainian language / under ed. of Oleg Eroshenko. Donetsk: Gloria Trade, 2012. 864 p. [in Ukrainian]
4. Law of Ukraine "On Preschool Education". URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2628-14> (access date: October 16, 2020).
5. Law of Ukraine "On Child Protection". URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#Text> (access date: October 16, 2020).
6. Kovchina I.M. (2011). Fundamentals of social and legal protection of the individual: teaching method. Manual for students of higher institutions on the specialty. "Social educator" / under general. ed. Of Dr. of Philos. Sciences, Prof. A.O. Yaroshenko. Kyiv: MP Drahomanov National Pedagogical University Publishing House. 297 p. [in Ukrainian]
7. UN Convention on the Rights of the Child. Legal encyclopedia: in 6 volumes / ed. count Yu. S. Shemshuchenko (ed.) and others. Kyiv: Ukrainian encyclopedia named after MP Bazhana, 2001. T. 3: KM. 792 p. [in Ukrainian]
8. Preparation of the educator for the development of the child's personality in preschool age: monograph / G.V. Belenka, O.L. Boginich, Z.N. Borisova, etc. ; for general ed. II Zagarnytska. Kyiv: MP Drahomanov National Pedagogical University Publishing House, 2009. 310 p. [in Ukrainian]
9. Simkova I.O. (2009). A set of exercises for the formation of professionally oriented speech competence in dialogic speech in engineering students. *Foreign languages*. № 3. P. 23–26. [in Ukrainian]
10. Standard of higher education of Ukraine: first (bachelor's) level, field of knowledge 01 - "Education / Pedagogy", specialty 012 - "Preschool education": Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine dated 21.11.2019 № 1456. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita> (appeal date: October 16, 2020).

Information about the author:

Borbych Nataliia Vitaliivna

nataliya.vit.b@gmail.com

Public Higher Education Institution

«Lutsk Pedagogical College»

of the Volyn Regional Council

Voli Av., 36, Lutsk,

Volyn region, 43010, Ukraine

doi: 10.33842/22195203/2021/25/111/117

*Received at the editorial office 14.11.2020.**Accepted for publishing 15.12.2020.*